

LEVEN
na
LEUVEN

WALTER ZINZEN, GERMANIST EN POLITIEK JOURNALIST

“Hoe naïef zijn wij geweest ...”

Walter Zinzen (81) zit alleen letterlijk achter de geraniums. Zijn tuin barst van de bloemen, maar hij graaft zich vooral in in kranten en de actualiteit. Begin oktober maakt hij zijn rentree op Canvas, waar hij samen met Rik Van Cauwelaert de verkiezingskoorts zal becommentariëren. “Ik heb even getwijfeld of ik mezelf hiermee niet overschat, maar mijn drive is nu eenmaal niet verminderd, integendeel.”

TEKST: Katrien Steyaert | FOTO'S: Rob Stevens

“**G**oodnight ladies! We're going to leave you now. Merrily we roll along. Zo klinkt de folksong die begin jaren 60 vaak door nachtelijk Leuven galmde. Een van de vertolkers was Walter Zinzen. “Dan trokken we met een hele stoet naar de peda's van de meisjes. Die moesten in dat soort internaten leven, want ze mochten niet op kot. Het was nog een zeer puriteinse tijd, met een vicerector-monseigneur die waakte over de goede zeden en 's nachts studenten verwijderde uit cafés. Natuurlijk probeerden we die onnozele strengheid te omzeilen. Zo huurde ik in de licenties samen met een paar vrienden het Germaniahuis. We hadden geen kotbaas en de meisjes liepen bij ons binnen en buiten. Pas op, ik was toen al verloofd.”

Zijn aanstaande kwam uit Antwerpen, waar hij zelf was opgegroeid. Zijn roots lagen nochtans oostelijker. “Mijn grootmoeder kwam uit Aken. Telkens als ik in Duitsland ben, is het nog altijd een beetje *heimkommen*. Ik heb het mijn vader kwalijk genomen dat hij thuis nooit

Duits sprak. Ik heb het moeten leren aan de universiteit.”

“Ik koos voor Germaanse omdat taal me altijd gefascineerd heeft en het enige was waarin ik goed was. Maar eigenlijk vond ik mijn studie vooral een hinderlijke bijkomstigheid. Pas in de licenties beleefde ik er meer genoegen aan. Omdat we alleen op het einde van die twee jaar examens hadden, zaten we niet in de *ratrace* zoals studenten nu. Ik hoor het van mijn zoon, die prof is aan de VUB, en ook mijn oudste kleindochter die geneeskunde doet heeft veel stress. Daardoor is het voor de jongeren van vandaag wellicht moeilijker om voeling te houden met de samenleving.”

Studentenloon

“Wij hadden nog tijd voor engagement. Ik maak me sterk dat in onze jaren de zaadjes gelegd zijn voor mei '68. Zo formuleerden wij al de eis van een studentenloon. De filosofie was: studeren is een vorm van arbeid die de gemeenschap ten goede komt en dus moet de student betaald worden. Wilfried Martens, toen

preses van de Vereniging van Vlaamse Studenten, hield er pleidooien voor, maar nadien is hij dat, als exponent van de conservatieve politiek, natuurlijk vergeten.”

“

Ik maak me sterk dat in mijn studentenjaren de zaadjes gelegd zijn voor mei '68. Zo formuleerden wij al de eis van een studentenloon. De filosofie was: studeren is een vorm van arbeid die de gemeenschap ten goede komt.

Het cliché dat je met de jaren je progressiviteit verliest, gaat voor Zinzen niet op. “Omdat ik geen macht heb gehad. Mensen die die wel krijgen, worden bijna automatisch rechtser of conservatiever omdat ze de macht willen behouden en dus rekening moeten houden met hun achterban. Waarmee ik Martens niet wil discrediteren. Hij was een indrukwekkend talent.”

“Met de faculteitskring nodigden we vaak buitenlandse profen uit. Ook Godfried Bomans kwam eens spreken voor een volle aula. Maar onze bezigheden waren niet louter inhoudelijk. Er was plaats voor het vroede én het zotte. Het hoogtepunt daarvan was de Zwanenzang, waarbij de oude preses afzwaaide en de nieuwe werd ingewijd. Dat ging gepaard met een flink pintje. In die tijd werd je gevraagd om preses te worden. Ik accepteerde en deed het uitzonderlijk niet één maar twee jaar. Met veel plezier.”

De artikeltjes die hij pleegt in het studentenblad *Germania* vormen de opmaat tot een lange journalistieke carrière. “Wat me echt de smaak gaf, was mijn tijd in Lubumbashi, waar ik na mijn afstuderen drie jaar les gaf. De gelukkigste tijd van mijn leven. Als correspondent voor de *Gazet van Antwerpen* volgde ik er de lokale gebeurtenissen op de voet en ik was ervan overtuigd dat iedereen moest lezen wat ik te weten kwam.”

Zwarte Zondag

Schopt de rechtgeaarde journalist zijn publiek dan een geweten? “Het was bij mij naïever dan dat. Ik had eens een ci-

OPENLES DAGEN

Volg tijdens de herfstvakantie les tussen KU Leuven-studenten op verschillende locaties in Vlaanderen.

KU LEUVEN

www.kuleuven.be/openles

“

Ja, wij waren de generatie van het opgeheven vingertje, maar elitair waren we geenszins. We zochten altijd naar mogelijkheden om de inhoud zo aantrekkelijk mogelijk te verpakken.

taat van een filosoof gelezen: als de mens weet wat goed is, zal hij doen wat goed is. Ik geloofde dus dat we ons publiek gewoon moesten confronteren met de feiten zoals ze zich echt hadden voorgedaan en dat dat hun opinie ten goede zou beïnvloeden.”

“En toen kwam de eerste Zwarte Zondag (in 1991 – red.). Een van de reportages waarop ik nog altijd het meest trots ben, is ‘Belgen aller landen’. Bijna elke week lanceerden we op de *Panorama*-redactie zulke voorstellen voor uitzendingen die lieten zien dat migranten allesbehalve criminelen of profiteurs waren. Als we die toonden, zou het Blok geen succes meer hebben, dachten we. Hoe naïef zijn wij geweest ...”

“Ik ben een grote dissident geworden als het gaat over de macht van de klassieke media. Volgens mij wordt die zeer overdreven. Zeggen dat Bart De Wever populair is geworden dankzij *De Slimste Mens*: dat is quatsch. Johan Vande Lanotte zat ook in dat programma, maar hij werd niet populair. Aan wie ligt het dan? En dat zeg ik zonder enige sympathie voor De Wever.”

Hij raakt op dreef. “Leterme met een opgeplakte baard? (in *‘Debby & Nancy’* – red.): bah! Zo iets komt uit de koker van managers die vooral veel publiek willen bereiken. En dan de inhoud van *Het Journaal* ... Al die zogenaamd belangwekkende *faits divers* zijn in werkelijkheid cafépraat en die lost geen problemen op. Ach, ik ben net op tijd weggegaan.”

“Ja, wij waren de generatie van het opgeheven vingertje, maar elitair waren we geenszins. We zochten altijd naar mogelijkheden om de inhoud zo aantrekkelijk mogelijk te verpakken. Daarom werkte ik altijd met de beste cameramannen en monteurs. Aan die mensen dank ik alles. De wederzijdse bevruchting tussen woord en beeld is het geheim van een goede televisiereportage.”

Spijt over de beperkte impact van zijn geëngageerde werk heeft hij absoluut niet,

zegt hij. “Ik had niet anders gekund. Ik las wel Louis Paul Boon, hé. De zaken zijn trouwens geëvolueerd op een manier die me zeer hoopvol stemt. Bijvoorbeeld: kort na die Zwarte Zondag zag je in Nederland al Marokkaanse schrijvers die hoge toppen scheerden, maar wij hadden zo niemand. Nu wel, ook op andere domeinen dan de literatuur. Nee, de migratie is geen volledig succes, maar dat er veel ten goede is veranderd, dat kun je toch niet niet zien?”

“

En dan de inhoud van *Het Journaal* ... Al die zogenaamd belangwekkende *faits divers* zijn in werkelijkheid cafépraat en die lost geen problemen op. Ach, ik ben net op tijd weggegaan.

Waardig

“Kan ik u bijschenken?”, vraagt hij terwijl hij de keuken in loopt. Daar wordt koffie gezet door Kris Smet, de voormalige actrice en televisiemaakster. Ze kreeg van Zinzen ooit een kaartje met complimenten en daaruit groeide een relatie die nu al meer dan zestien jaar duurt. Ze hebben dezelfde culturele honger, dezelfde onbesproken dictie – “We lezen al zestien jaar boeken in voor de Luisterpuntbibliotheek”, zegt Kris – en dezelfde reislust. “Reizen wordt me stilaan een beetje te vermoeiend”, bekend

Walter, “maar ik heb het altijd een voorrecht gevonden. Ik zou mevrouw Rutten de raad geven het wat meer te doen. Dan kan ze kennis nemen van al die culturen die zij zo inferieur vindt aan de onze. (In 2017 zei *Gwendolyn Rutten* in *Het Laatste Nieuws* “dat onze manier van leven zonder enige twijfel superieur is aan alle andere in de wereld” – red.)”

“Ik had het geluk dat mijn loopbaan grotendeels samenliep met het laatste deel van de dekolonisatie in Afrika en ik de gelegenheid kreeg om daar rond te zwerven. Altijd werd mijn rechtvaardigheidsgevoel geraakt omdat ik het koloniale systeem onmenselijk vond. We waren natuurlijk niet blind voor wat er misging in de bevrijdingsbewegingen, dat was heel wat, maar ik had er iets meer begrip voor dan voor de repressie van de blanken. Zij waren in principe ons volk, waardoor hun misdaden me extra aangrepen.”

“Eén dag vergeet ik nooit: de dag dat acht zwarte vrijheidsstrijders waren opgehangen in het Rhodesië van Ian Smith (de laatste blanke premier – red.). We bezochten de familie van zo’n geëxecuteerde. In het huis heerste een ijzige stilte, alleen doorbroken door de huilende weduwe, met wie we even konden spreken. De enorme waardigheid van die mensen ...”

“Kris en ik zijn ook vaak naar Congo gereisd omdat we samenwerken met de ngo Action d’Espoir. Zo slecht als nu heb ik het er nooit geweten. Maar ondanks het feit dat de lonen niet uitbetaald worden en de onveiligheid enorm is, blijven jonge, competente Congolezen strijden aan de basis. Zij compenseren de moedeloosheid die me af en toe overvalt over de blijvende problemen in Afrika. Je moet natuurlijk niet omgekeerd racistisch worden, zwarten zijn geen heiligen, maar ze hebben een bijzondere kracht en redeneertrant.”

lees verder op P.16

Wie is Walter Zinzen?

*1937 in Antwerpen

Gestudeerd

1958-1963: Germaanse filologie (KU Leuven)

Loopbaan

1963-1966: leraar Nederlands, Engels en Duits op een meisjesschool in Lubumbashi

1966-1968: journalist voor *Gazet van Antwerpen* en BRT-radio.

1968-2002: presentator, reportagemaker en eindredacteur bij *Het Journaal*, *Terzake* en *Panorama*

1997-2002: chef Duiding bij VRT

1999-2002: presentator van het interviewprogramma *Zinzen*

Sinds 2002: schrijft opiniestukken voor *De Standaard*, *De Morgen*, *MO*-magazine*

1995-1996: voorzitter Nationaal Centrum Ontwikkelingssamenwerking (nu 11.11.11)

2001-2006: medevoorzitter vzw Africalia

Boeken

Mobutu: van mirakel tot malaise (1995), *Kisangani: verloren stad* (2004), *De wereld is een schouwtoneel, maar wie doet de regie?* (2006), *Oost-Congo: het verloren paradijs* (2009), *Mens erger je!* (2013)

Privé

Woont samen met Kris Smet in Sterrebeek. Heeft twee zonen en vijf kleinkinderen

© KUI Leunen | Rob Stevens

vervolg van P.15

Weg van Mobutu

Hij zwijgt even. “Ik zal je iets vertellen wat ik nog nooit aan iemand heb verteld. Een Zimbabwaanse kennis van me zei ooit tegen mij: ‘*You are black inside*.’” Hij slikt zijn ontroering weg en vervolgt zacht: “Het is het grootste compliment dat ik ooit heb gehad. Die mens was niet kwaad op mij vanwege mijn blanke vooroordelen. Hij zag dat ik, net als zij, mensen probeer te waarderen om wie ze werkelijk zijn, ongeacht hun huidskleur of politieke voorkeur. Het doet me dan ook pijn dat er in de Vlaamse media weinig of geen plaats is voor berichtgeving over Afrika. En dan maar klagen over alle migranten die van daar naar hier

“

Een Zimbabwaanse kennis zei ooit tegen mij: ‘*You are black inside*’. Het is het grootste compliment dat ik ooit heb gehad.

komen. Een beetje achtergrond zou onze kennis kunnen bevorderen. Daarom blijf ik ook opiniestukken schrijven.”

Plannen voor een nieuw boek heeft hij niet, leesambities des te meer. Dankzij een recente hoornvliestransplantatie kan hij zich daar weer probleemloos op toelagen. “In mijn journalistieke tijd ontwikkelde ik een afkeer voor fictie, om na verloop van tijd vast te stellen dat dat een grote vergissing was. De grote Zuid-Afrikanen deden me dat inzien – Brink, Coetzee en Van Heerden – én de Zuid-Amerikanen – Marquez, Vargas Llosa. Ik lees hun werk met passie.”

Zinzens passie voor het Afrikaanse continent is zo voelbaar dat je je afvraagt waarom hij niet in Lubumbashi is blijven wonen. “Net voor de staatsgreep van Mobutu sloeg de sfeer om. Het werd te onveilig, zeker met ons pasgeboren zoon-

tje. Kort daarna kreeg ik nog een zoon. Mijn kinderen en ik zijn zes handen op één buik. Ik heb weleens bedacht dat ik vroeger te weinig tijd voor hen heb gemaakt, maar het was zoals Luther: ik stond daar, ik kon niet anders.”

Kalasnjikov

Kon hij ook niet anders toen Canvas hem vroeg voor *Van Cauwelaert-Zinzen-Ivan*, een laatavondprogramma over de gemeenteraadsverkiezingen? “Ik heb direct ‘ja’ gezegd, maar daarna twijfelde ik toch even of ik mezelf hiermee niet overschat. Ach, ik hoop vooral dat we enkele onderbelichte dingen zullen kunnen aankaarten. Van Cauwelaert (*columnist bij ‘De Tijd’ – red.*) is alleszins goed gezelschap. Hij is even politiek onafhankelijk als ik, maar verschilt voor de rest zeer met mij van mening.”

Schrijver David Van Reybrouck, de man achter het burgerplatform G1000, tipte Zinzen onlangs als een onbesproken stem die jongeren zou kunnen enthousiasmeren voor politiek. “Dat was heel lief, maar ik heb er eens goed om gelachen. De jonge mensen moeten het doen. Ik zie inderdaad allerlei actiegroepen die de huidige gang van zaken niet meer pikken, maar hun kwaadheid op een andere manier ventileren dan door op ranzige partijen te stemmen. Ze hebben natuurlijk geen oplossing. Niemand heeft die, Salvini niet, zelfs Merkel niet, toch een van Europa’s laatste inspirerende politici.”

“Er waait een verontrustende wind door Europa en de VS. In Berlijn las ik onlangs krantenkoppen van net na Hitlers benoeming tot kanselier: ‘*Jetzt Sind Wir Die Herren*’. Dat doet toch denken aan Bart De Wevers uitspraak toen hij burgemeester werd: ‘Antwerpen is van iedereen, maar vanavond toch vooral van ons?’ Akkoord, ik overdrijf, maar het kan geen kwaad om voorzichtig te zijn.”

Voor wie er nog aan twijfelde: het vuur is allesbehalve geluwd in pitbull Zinzen. “Dat imago kon me nooit veel schelen. Weet u, ten tijde van de apartheid mocht onze kritische soort niet binnenvaren in Zuid-Afrika, maar met De Klerk veranderde dat. Toen ik de eerste keer weer een visum ging halen op de ambassade, botste ik op mannen uit het oude regime. ‘Mijnheer Zinzen!’, schrokken ze. ‘We dachten dat u zou binnenvaren met een kalasnjikov.’ In hun ogen waren wij terroristen met de pen. Dat vervulde me met trots. In ons vak is kritiek een ereteken.”

VAN ZEGEL TOT SPELD

De ene sfinx is de andere niet

De grootste en bekendste is ongetwijfeld die van Gizeh, maar ook buiten Egypte was de sfinx een bekend fenomeen. Archeologe Nadine Nys verdiepte zich in de vele gedaantes van de sfinx – van piepklein amulet tot levensgroot monument – in het oostelijk Middellands Zeegebied en schreef er een vuistdik doctoraat over.

Lien Lammar

↑

Geen doorsnee speld

“Deze gevleugelde sfinx staat op een speld die gebruikt werd om kleding op haar plaats of dicht te houden. Ze werd gemaakt en gevonden in Oost-Anatolië. We vermoeden dat het een dure speld was, niet zomaar eentje die je op de markt kon kopen. Waarschijnlijk moest de speld de drager beschermen, of was ze een onderdeel van rituele kleding.”

Achtste-zevende eeuw v.Chr.
© Bible Lands Museum,
Jeruzalem

Dat ze een ongewoon parcours achter de rug heeft, is wel het minste dat je kan zeggen over Nadine Nys (57). Jarenlang stond ze als leerkracht voor de klas in een middelbare school. Toen ze 41 was, besloot ze om zelf weer te gaan studeren. “Mijn man en ik hebben altijd veel gereisd”, vertelt Nadine. “In de musea die we overal bezochten, is mijn interesse voor kunst en cultuur gegroeid. Ik heb eerst Kunstwetenschappen gevolgd, maar daar bleef ik op mijn honger zitten wat betreft de Oude Grieken en het Oude Nabije Oosten. Dus ben ik nog archeologie gaan studeren, waar ik een masterthesis schreef over de iconografie van de luipaard.”

Toen haar promotor Joachim Bretschneider vroeg of ze interesse had in een doctoraat over de sfinx, hapte ze toe – nadat ze eerst nog filosofie ging studeren. “De sfinx is een mythologisch wezen dat mensen vandaag nog steeds fascineert. Kijk maar naar Harry Potter. Iedereen denkt bij het woord me-